1 Kõik sportlased ei olnudki siis trennis, kui tarkust jagati. Üks Eesti Pekingi olümpiakoondise liige on koguni doktorikraadiga. Tema doktoritöö oli pühendatud võistluseelsele ärevusele. **Kes?**

2 Nagu kaks tilka vett. **Kes nad on?**
(2 nime, neist üks on sportlane, teine tegeles noorpõlves maadlusega ja tegi pikki tööpäevi tuletõrjujana New Yorgis pärast 11. septembrit).

3 Meeste suusatamise 4x10 km teatesõit on maailmameistrivõistlustel kavas alates 1933. aastast ning olümpiamängudel alates 1936. aastast. Tavaliselt on võidud läinud põhjamaadesse : Norral on 13 MM ja 4 OM kulda; Rootsil vastavalt 7 ja 5; Soomel 5 ja 4. Lisaks on NSVL saanud 2 MM ja 3 OM kulda, Itaalia 2 MM ja 2 OM kulda ning veel kaks riiki on tulnud maailmameistriteks (aastail 1974 ja 1999). **Millised riigid?**

4 Inglise mälumängurid suhtusid Tallinnas 2005. a. EM-il esitatud maleteemalistesse küsimustesse ilmse irooniaga. Sellise suhtumise põhjuseks võib olla ehk inglise tippmalekultuuri noorus – kui Paul Keres sai rahvusvaheliseks suurmeistriks 1937. aastal, siis esimene Suurbritannias sündinud mees sai selle tiitli alles 1976. aastal. **Kellest on jutt?** Ta suri 2001. aastal kõigest 46-aastaselt. Tema nime kannab uusindia kaitse variant**:** 1.d4 Rf6 2.c4 e6 3.Rf3 b6 4.Of4.

5 **Kes tunnistati Vancouveri hokiturniiri parimaks kaitsjaks?** Loomulikult kuulus ta ka All Stars võistkonda. 1999. a. võitis ta HIFK mängijana Soome hokiliiga parima mängija auhinna *Kultainen kypärä***.** Enne seda oli ta mänginud Hämeenlinnan Pallokerhos ja Brynäs IF-is.

© Parila MK

6

Millise firma logo ? Firma on asutatud 1734. aastal.

7 **Nimetage ainukene Euroopa Liidu liikmesriik,** kel on õnnestunud vältida majanduslangust (st GDP muutus 2009. aastal oli positiivne) - SKP summaarse mahu järgi on küsitav riik IMFi andmetel suuruselt 18. majandus maailmas 2008. aastal, koht eespool oli Türgi ja järgmine Indoneesia.

8

Millist linna juhib (linnapeana) Ilmar Reepalu?

9 Aastal 2009 lasid kaks riiki – Belgia ja Itaalia välja 2 eurose mündi ühe mehe 200. sünniaastapäeva tähistamiseks. Kellelegi teisele samal aastal sellist au ei osutatud. Kelle? Mees ise sündis ja suri (1852) Pariisis ning on tuntud tänu oma 16-aastaselt tehtud leiutisele, mis tänagi kergendab paljude inimeste elu. **Kellest on jutt?** Tegu pole ei poliitiku ega majandusmehega.

10

Pildil vasakul on spordimänedžer Michael Mronz. **Kes on pildil paremal?** Paar näitas end avalikkusele esmakordselt Angela Merkeli 50. sünnipäeval.

© Parila MK

11 See emiraat asub Pärsia lahe ääres AÜE põhjaosas ning tema nimi الـ قـ يويـ ن أمّ tähendab tõlkes „Kahe võimu ema“. Tegemist on kõige väiksema elanike arvuga emiraadiga (36 000 elanikku), mis on ka üks riigi vaesemaid piirkondi. Emiraat on tuntud oma ilusate värviliste postmarkide poolest, mida hakati välja andma alates 1964. aastast. Emiiriks on alates 2009. a. šeik Saud bin Rashid Al Mu'alla. **Milline emiraat?**

12 Selle saare pealinn (ja ainus linn) on Avalon, saarel asub looduskaitseala. Avaloni lähistel hukkus segastel asjaoludel näitlejanna Natalie Wood. **Milline Los Angelesest 35 km lõunas asuv saar?** Samanimeline saar asub ka Columbias ning lühendatud nimevariandiga saar Dominikaani Vabariigis.

13

Millise kihelkonna rahvariided? Kohaliku kultuurimaja juures (mille ümbruses on filmitud Sulev Keeduse „Jonathan Austraaliast“) peetakse parempoolsel pildil parajasti folkloorietendust „*** pulm“.

14 **Küsime Vietnami suuruselt neljandat linna** elanike arvuga ca 770 tuhat. Asub ajaloolise pealinna Hue läheduses. Vietnami sõja ajal, eriti konflikti eskaleerumise faasis 1964-1965 omas erilist tähtsust linna lähistel asuv strateegiline USA sõjaväebaas.

15 1689 asutatud Husqvarna on üks vanemaid järjepidevalt toiminud firmasid Rootsis. Ehkki ülemaailmne Husqvarna peakorter on ammugi juba Belgias, siis Rootsis asub ta Huskvarna-*** kaksiklinnas. **Küsimegi seda teist,** Huskvarnast märksa suuremat **linna** (asukaid vastavalt 21 ja 85 tuhat). Linnas baseerub hokiklubi HV71.

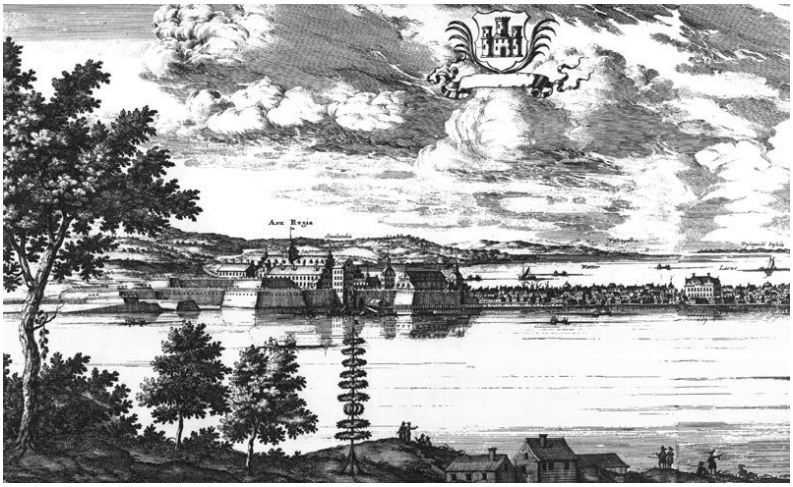

© Parila MK

16 Gruusiat peetakse üheks viinamarjakasvatuse sünnimaaks. Üheks tõendiks selle kohta on kohalike viinamarjasortide rohkus. Tööstuslikuks tootmiseks sobivad neist aga vähesed, üle maailma levinumad on punane *Saperavi* ja valge ***. **Milline on Gruusia levinuim valge veini viinamarjasort**, mida on seal kasvatatud juba üle 5 000 aasta? Tõlkes tähendab „რქაწითელი” hoopis „punane kobar“.

17 Küsime Saksamaa 1.Bundesliga klubi, kellel sarnaselt 1 FC Kölnile on maskotiks elusolend. Kui Kölni mängude ajal kannab seda rolli sikk, siis küsitaval klubil on maskotiks kaljukotkas. Pildil olev konkreetne isend Attila elab klubile kaasa alates 2006.aastast. **Mis klubi?**

18

Küsitavat taime kasvatati vanasti paljudes taluaedades. Kevadisi noori võrseid söödi keskajal kui „vaese mehe sparglit“. Kuid ka kaasajal on noori võrseid delikatessina hakatud sööma nii Saksamaal, Belgias kui Inglismaal. Neid serveeritakse värskelt vinegretikastmes, ürtidega keedetult ja võis küpsetatuna. Pildil on selle taime emasõied. **Mis taim?**

19 Pildil on kõige haruldasem 17 pingviiniliigist, maakeral elab neid veidi üle 1000. See on ka ainus pingviiniliik, kelle pesitsusala ulatub põhjapoolkerale. **Mis liik?**

20 Inglismaal on kutsutud selle kala nimega keigareid, kuna kalal on hõbedane kõhualune ja sebramustriline rohekas-sinine selg. Kala on ookeanikalastuses tuntud püügiobjekt, nt. Norra jõgedes on see kala sama tavaline kui meil särg ja ahven. Küsimuse autori arvates on kala parim külmsuitsutatult ja marineeritult, on tavaline müügiobjekt ka Eesti kaupluste lettidel. **Mis kala?**

© Parila MK

21 **Millise ladinakeelse terminiga** (tõlkes: „klaasis“) nimetatakse bioloogilise protsessi teostamist väljaspool elusorganismi (näiteks katseklaasis) kunstlikult loodud ja kindlalt määratletud tingimustes?

22

Need umbes 23 miljonit dollarit (tükk) maksvad hävitajad lendasid Eesti kohal ka tänavuse Vabariigi aastapäeva paraadi ajal. **Mis tüüpi hävitajatega on tegemist?** Nimetage nii firma (tootja) kui ka mudel.

23 1991 võeti kasutusele ühikud zetta ja jotta (vastavalt 21 ja 24 nulli arvu järel). Kuna nendest suurusjärkudest samuti ei piisavat, kaalutakse 27 nulliga kirjutatava ühiku juurutamist. **Küsimegi selle ühiku nime**, mis California slängis tähendavat „põrgulikult palju“.

24 See Briti superautotootja esitles mõni aeg tagasi oma uut mudelit TKR, millest ettevõte plaanib arendada planeedi väledaima seeriaauto. Katsetustel on 7-liitrise ja 1800 hobujõuga mootoriga sõiduk saavutanud kiiruseks 418,5 km/h, millega on ta kiirem nii Bugatti Veyronist kui SSC Ultimate Aerost. **Milline autotootja?**
Samanimelised on muuhulgas:

- Austraalia peaminister 1991-1996, kellest on loodud muusikal;
- Aatomitevaheliste jõudude mudel ja selle looja;
- Iiri laulja (fotol).

25 **Kes oli ainus isik**, kellele president Clinton olevat oma 8-aastase valitsusaja jooksul saatnud e-maili? Selle saatis ta novembris 1998, õnnitlemaks toreda saavutuse puhul küsitavat 77-aastast Ohio senaatorit, kellele tehnikaajaloos kuulub silmapaistev roll.

© Parila MK

26

Kuidas nimetati endisaegset eestlaste ruunikalendrit, mida näete ka fotol? Tänapäeval annab seda paberkujul välja Maavalla Koda (praegu on käsil aasta 10223).

27

Pildil olev mees sündis 30. augustil 1870. Ühe kolleegi väitel oli tal lõvi süda ja lamba pea. 1911-1912 oli 8. Eesti jalaväepolgu ülem. Üritas muuta Venemaa saatust, eriti ei õnnestunud. Hukkus 13.04.1918 Jekaterinodaris. Surnukeha kaevati hiljem välja ning rüvetati ja põletati. **Kes?**

28

Pildil olev Lincolni katedraal oli aastatel aastail 1311–1549 maailma kõrgeim ehitis, mil ta keskmine torn oli arvatavalt 160 m kõrgune. 1549. aastal varises kõrgeim tornikiiver ja seda enam sellisel kõrgusel ei taastatud. **Nimetage maailma kõrgeimad ehitised** vahetult enne ja pärast Lincolni katedraali.

29

Pildil oleva, peamiselt 16.-17.sajandil Hollandis vermitud taalri, nn Lõvitaalriks kutsutud müntide järgi on saanud oma nime kahe tänapäeva Euroopa riigi rahvusvaluutad. **Nimetage need riigid.**

30

Siin seisavad 17. augustil 1937 Oskar Kask, Juhan Kaarlimäe ja ***, jälgimas ühe ajaloolise üriku allakirjutamist. **Kes on kolmas (paremal)?**

© Parila MK

31 **Millist kunstitehnikat** võib kirjeldada järgmiselt: *** on mahuline kollaaž. Kasutatakse väga erinevaid materjale, kuid võrreldes tasapinnalise kollaažiga on tulemus ruumiline.

32 **Kes oli esimene kirjanik**, kes sai Bookeri auhinna kaks korda: 1983 raamatu „Michael K elu ja aeg“ ning 1999 raamatu „Häbi“ eest? „Häbi“ on ilmunud 2003. aastal ka eesti keeles. Esimese tema teosena ilmus eesti keeles 1989. aastal Enn Soosaare tõlkes romaan „Barbarite ootel“. Tänavu 70-aastaseks saanud kirjanik oli oma uue romaaniga „Summertime“ Bookeri auhinna nominentide hulgas ka 2009. aastal.

33

1930.a. valminud *Villa Tugendhat* on arhitekt Ludwig Mies van der Rohe funktsionalistlik meistriteos, mis sai kiiresti modernse arhitektuuri ikooniks. Alates 2001. a. on ta ka UNESCO Maailmapärandi nimekirjas. **Millises linnas asub *Villa Tugendhat*?**

34 **Kes on neil piltidel kujutatud kinomees** (1894-1979)?

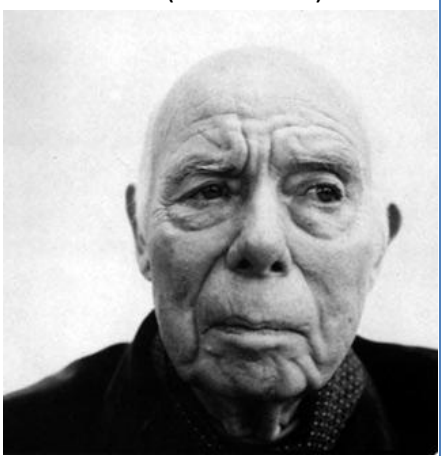

35 Eestlastel on teadaolevalt esmakordselt olnud oma osa Oscarite jagamisel 1948. aastal, kui filmis Farmeri tütar” (*The Farmer´s Daughter*) peategelast Katrin Holströmi kehastanud Loretta Young sai parima naisnäitleja kuldmehikese. **Kes oli see kirjanik**, kelle teose alusel see film tehti?

© Parila MK

36

Homme saab 31-aastaseks see Melbourne`is sündinud näitleja. Muuhulgas on ta mänginud sarjas „McLeodi tütred“ ning andnud hääle (ja näo) videomängu Heavenly Sword kangelasele Naritole. **Kes?**

37

Tänavu 1. märtsil möödus 200 aastat Frederik Chopini sünnist. Chopiniga samad eluaastad (1810-1849) on ka Königsbergis sündinud heliloojal, kelle tuntumaks teoseks on muuhulgas nii Estonias kui Vanemuises etendunud koomilis-fantastiline ooper *Die lustigen Weiber von Windsor* (Windsori lõbusad naised). Ta asutas ka maailma parimate orkestrite kuuluvad Viini Filharmoonikud ning suri infarkti kaks päeva pärast Berliini Riigiooperisse peakapellmeistriks nimetamist ning samal päeval, kui ta valiti Preisimaa Kuninglikusse Kunstide Akadeemiasse. **Kes?**

38

Iga-aastane almanahh *Best European Fiction* tutvustab ameeriklastele Euroopa põnevamat uudiskirjandust. Almanahhi annab välja *Dalkey Archive Press*, tuntud kui klassikaks muutunud eksperimentaalsuundade rajajate, nagu näiteks Joyce'i ja Becketti, aga ka Mati Undi tööde väljaandja.
Kes Eesti autoritest on 2010. aasta almanahhis esindatud lühijutuga „Välismaa naised“? Lisaks sellele jutule leiab antoloogia 35 lühiloo seast näiteks ühe Viktor Pelevini töö. Küsitav autor on Eestis avaldanud 7 luulekogu kõrval proosaraamatud „Ingelheim“ ja „Püha Maama“.

39

Pildil olev mees sündis 17. aprillil 1929. a Bremenis. Nimeks sai ta Hans, kuid tuntud on ta teise eesnime all. Klaverit õppis mängima 12-aastaselt, 14-aastaselt astus Wehrmachti Bückeburgi muusikakooli. Tema muusikutee algas Bremenis 1945, kui ameeriklased nende imekombel terveksjäänud majast poisi vanemaid vendi otsisid, kes oskavat pilli mängida. **Kellest on jutt?**

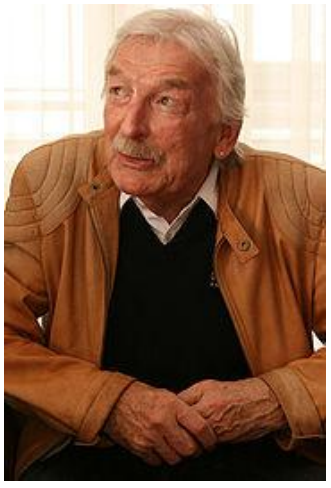

40

Nimetage **helilooja**.

© Parila MK

41 Püha ***, märter, keda on kujutatud sel ikoonil, sündis reedel. Tema nime järgi kutsutaksegi reedet kreeka keeles. **Kes on see pühak?**

42 1878 sai pildilolev mees selle struktuuri esimeseks kindraliks. Praeguseks kindraliks on Shaw Clifton. **Millisest struktuurist on jutt?** Näete ka nende lippu.

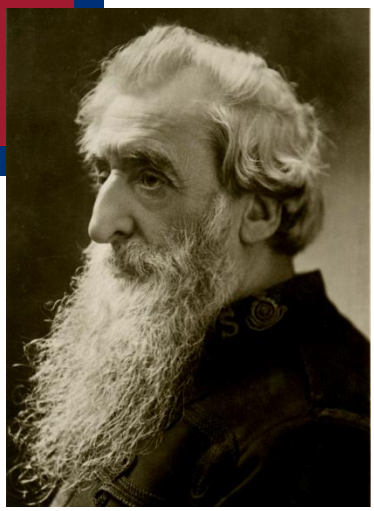

43 Kuningas Adolf Fredrikut teavad Rootsi koolilapsed kui „kuningat, kes sõi ennast surnuks“. Ta suri 12. veebruaril 1771. aastal seedehäirete tagajärjel, olles söönud homaare, kaaviari, hapukapsast, suitsuheeringat ja šampust ning sellejärel veel oma lemmiktoitu : 14 portsjonit kuuma piima kausis serveeritud *semla*t. **Mis on Adolf Fredriku tapnud *semla*?** Lisaks Rootsile on see tuntud ka Norras, Taanis, Soomes, Eestis ja Lätis.

44 Vancouveri taliolümpiamängude tseremooniate peakorraldajateks olid austraallased – näitleja, tantsija ja meelelahutusfirma juht David Atkins ja endine punkansambli Jimmy And The Boys laulja Ignatius Jones. Samad mehed korraldasid ka 2000 a. Sydney OM tseremooniad. **Kes oli aga 1960 aasta Squaw Valley taliolümpiamängude tseremooniate peakorraldaja?** Tema esiisa Hugues Suhart, Isigny senjöör, saabus koos poeg Robert’iga Inglismaale aastal 1066 William Vallutaja kaaskonnas.

45 XV – XIX sajandil kujutati Prantsusmaa mängukaartidel kuningatena kindlaid isikuid. Ärtu kuningas oli Karl Suur, ruutu kuningas Julius Caesar, risti kuningas Makedoonia Aleksander. Pada kuningas leiti veel vanemast ajast. **Keda kujutati pada kuningana?**

© Parila MK

Tallinn – Tartu linnavõistlus
Vastused

1	Kristjan Kais	JT	**26**	sirvilauad	IS
2	Steve Buscemi, Marcus Hellner	IS	**27**	Lavr Kornilov	JT
3	Saksa DV, Austria	JT	**28**	Cheopsi püramiid ja Oleviste kirik	JT
4	Anthony Miles	IS	**29**	Rumeenia ja Moldova (leu)	AH
5	Brian Rafalski	AH	**30**	Kaarel Eenpalu	AO
6	Räpina paberivabrik	IS	**31**	assamblaaž	JT
7	Poola	JT	**32**	John Maxwell Coetzee	IS
8	Malmö	IS	**33**	Brno	IS
9	Louis Braille	JT	**34**	Jean Renoir	JT
10	Guido Westerwelle	IS	**35**	Hella Murrik-Wuolijoki (teos „Juuraku Hulda“)	IS
11	Umm all Qiwain	IS	**36**	Anna Torv (Tõrv)	IS
12	Santa Catalina	AH	**37**	Otto Nicolai	JT
13	Mustjala	IS	**38**	Elo Viiding	JT
14	Da Nang	AH	**39**	James Last	JT
15	Jönköping	AH	**40**	Michał Kleofas Ogiński	IS
16	rkatsiteli	IS	**41**	Püha Paraskeva	AO
17	Frankfurt Eintracht	AH	**42**	Päästearmee	AH
18	humal	JT	**43**	vastlakuklid	IS
19	Galapagose pingviin	JT	**44**	Walt Disney (d’Isigny)	LT
20	makrell (skumbria)	AK	**45**	kuningas Taavet (koos oma harfiga)	JT
21	in vitro	IS			
22	Dassault Mirage (2000)	IS			
23	hella	AH			
24	Keating	IS			
25	John Glenn	JT			

Küsimuste ideed: Indrek Salis
Juhan Teder
Alar Heinaste
Lauri Tammerand
Aare Olander
Andres Kasesalu

Küsimuste vormistus: Parila MK kollektiiv

© Parila MK